

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu

Türk Bankacılık Sektöründeki Son Gelişmeler: BDDK'nın Rolü

Dr. Ceyla PAZARBAŞIOĞLU, Başkan Yardımcısı

**Pamukkale Üniversitesi, Ekonomi Yaz Seminerleri
2 Ağustos 2002**

Dünya ekonomisi, 2001 yılındaki yavaşlamanın ardından 2002 yılında canlamaya başlamıştır.

	2000	2001	2002 (*)
Dünya Hasılası	4,7	2,5	2,8
Gelişmiş Ülkeler	3,9	1,2	1,7
-ABD	4,1	1,2	2,3
-Japonya	2,2	-0,4	-1,0
-Avrupa Birliği	3,4	1,7	1,5
Gelişmekte Olan Ülkeler	5,7	4,0	4,3
Latin ve Orta Amerika	4,0	0,7	0,7
Geçiş Ekonomileri	6,6	5,0	3,9
- Türkiye	6,3	-9,4	3,1
Gelişmekte Olan Ülke. Net Serm. Akımı (Milyar \$)	8,9	20,1	59,8
TÜFE-Gelişmiş Ülkeler	2,3	2,2	1,3
TÜFE- Gelişmekte Olan Ülkeler	6,1	5,7	5,8
TÜFE- Geçiş Ekonomileri	20,2	15,9	10,8
Petrol (\$/Varil)	28,21	24,28	23,00
Altı Aylık LIBOR Faizleri (Yüzde)-ABD Doları	6,6	3,7	2,8
Altı Aylık LIBOR Faizleri (Yüzde)-Japon Yeni	0,3	0,2	0,1
Altı Aylık LIBOR Faizleri (Yüzde)- Euro	4,6	4,1	3,7

Ancak, bu eğilimin karşısında bazı riskler mevcuttur.

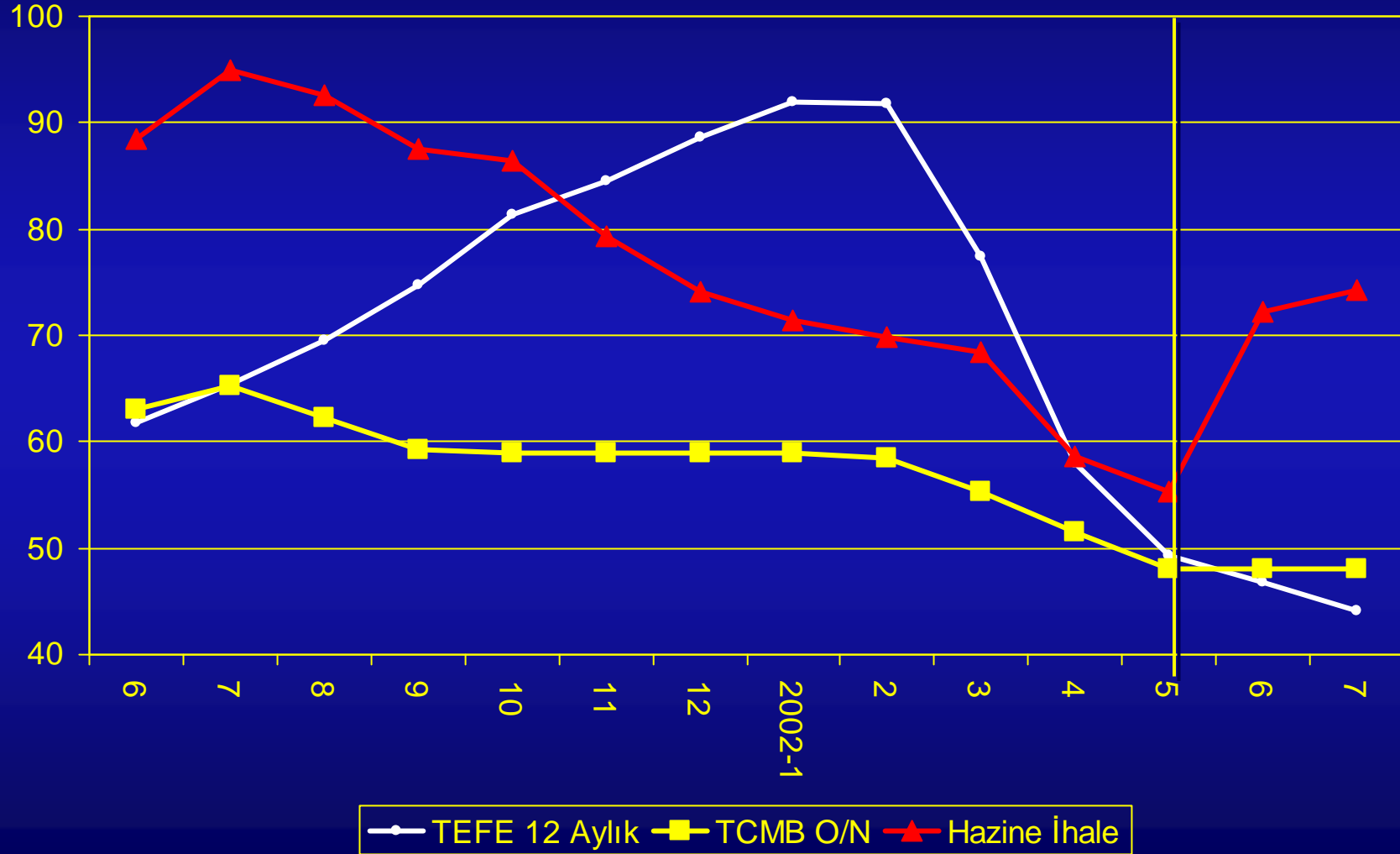
Büyüme	2002 I. Çeyrek	Sanayi Üretimi 2. Çeyrek
ABD	1,7	0,2
ABD-Yıllıklandırılmış	6,1	4,6
Japonya	-1,6	-2,0 (Mayıs)
Japonya- Yıllıklandırılmış	5,7	2,5
Euro Alanı	0,3	-1,2 (Mayıs)
Euro Alanı-Yıllıklandırılmış	1,3	2,4
Fiyat (TÜFE, % Değ.)	2001	Haziran
ABD	2,9	1,1
Japonya	-0,7	-0,9 (Mayıs)
Euro Alanı	2,7	1,8
Kısa Vadeli Faiz Oranları (%)	Aralık 2001	26 Temmuz 2002
ABD	1,92	1,81
Japonya	0,08	0,07
Euro Alanı	3,34	3,38
\$/€	0,888	0,985
¥/\$	127.661	118.770

Temel makroekonomik göstergeler olumlu yönde gelişirken,

	2000	2001	2002-Haziran
GSMH Büyümesi (%)	6,3	-9,4	0,7 - I. Çeyrek
Aylık Sanayi Üretim Endeksi (% Değ.)	5,4	-8,8	11,0 (Mayıs)
TEFE (12 Aylık % Değişme-Dönem sonu)	32,7	88,6	46,8
TÜFE (12 Aylık % Değişme-Dönem sonu)	39,0	68,5	42,6
Kon. Bütçe Gelirleri (Katrilyon TL.)	33,8	51,8	35,8
Kon. Bütçe Harcamaları (Katrilyon TL.)	46,6	80,4	53,7
Faiz Dışı Bütçe Fazlası (Katrilyon TL.)	7,6	12,5	10,6
Dış Ticaret Açığı (Milyar Dolar)	26,7	10,1	4,6 (Mayıs)
TCMB O/N Faizi (Yıllık Basit, %)	39,3	95,0	48,0
DİBS İkincil Piyasa Faiz Oranı (Bileşik, %)	..	91,5	67,0 (30 Temmuz)
TL/ABD Doları (Bin TL)(Dönem Sonu)	671,8	1.439,6	1.649,1 (Temmuz)

Siyasi belirsizlikler, faizleri olumsuz yönde etkilemektedir.

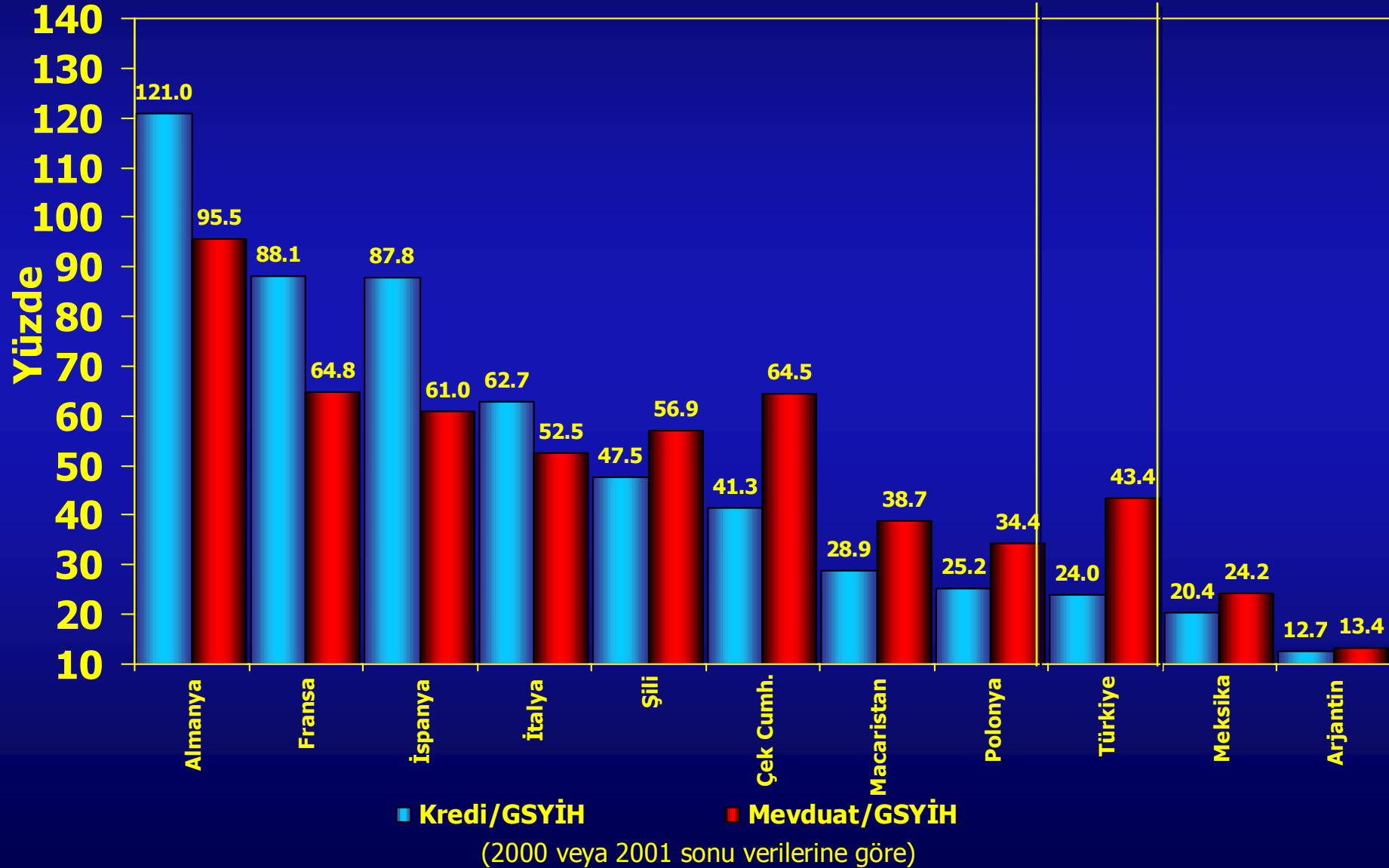
(* TEFE Temmuz 2002 rakamı beklentilerden oluşturulmuştur.)

Türk Bankacılık Sektörünün Genel Görünümü ve Gelişimi

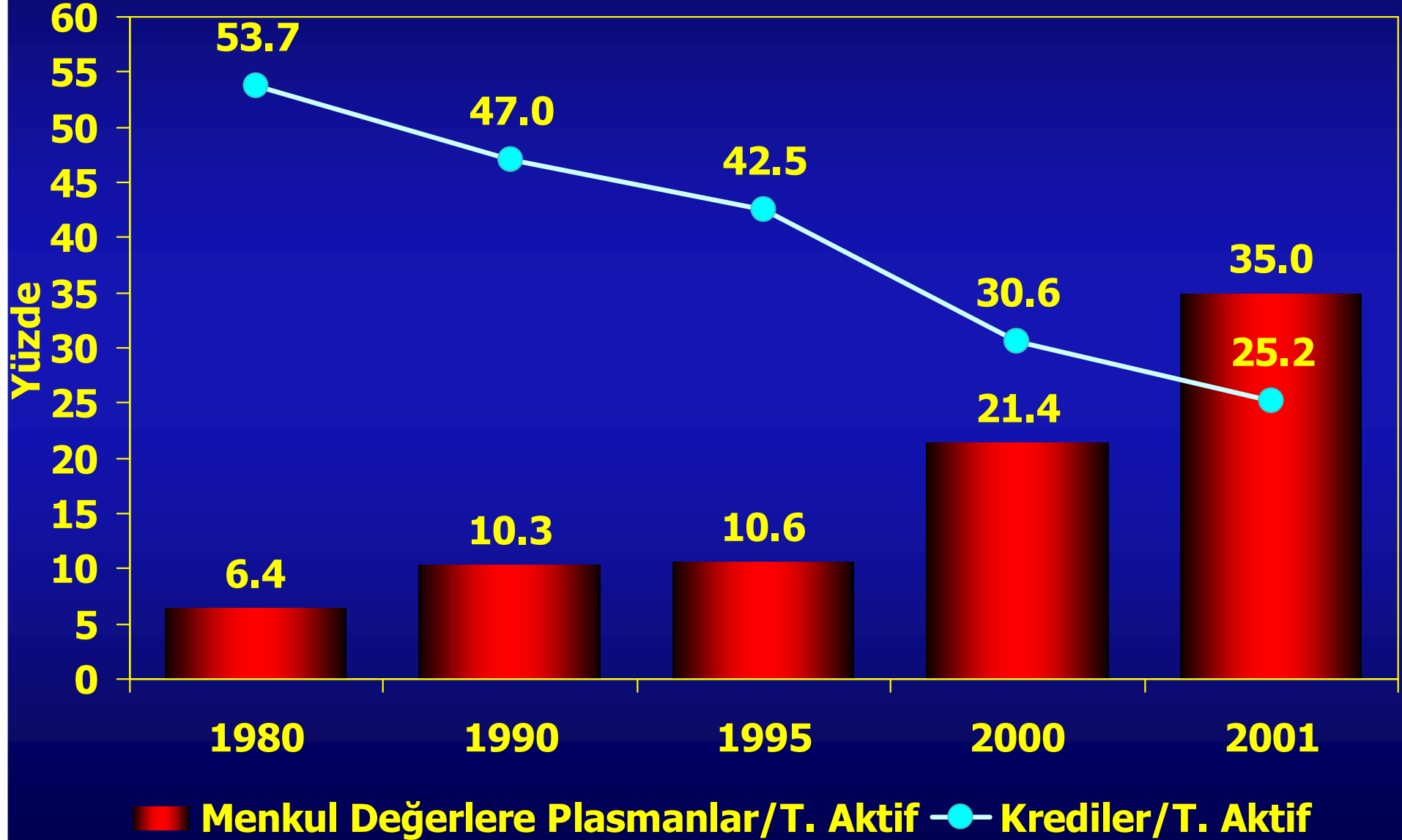
Bankacılık Sektöründe Konsolidasyon devam etmektedir.

	1997	1998	1999	2000	2001	2002 Haziran
Ticari Bankalar	59	60	62	61	46	43
Kamu	5	4	4	4	3	3
Özel	35	36	31	28	22	21
Yabancı	18	18	19	18	15	15
TMSF	1	2	8	11	6	4
Kalkınma ve Yatırım Bankaları	13	15	19	18	15	14
Kamu	3	3	3	3	3	3
Özel	7	9	13	12	9	8
Yabancı	3	3	3	3	3	3
TOPLAM	72	75	81	79	61	57

1980 sonrası dönemdeki olumlu gelişmelere rağmen, Türkiye’de bankaların aracılık fonksiyonu diğer ülkeler ile karşılaştırıldığında düşük düzeyde kalmıştır.

Kamu açıklarının artması reel sektöre aktarılabilecek kaynakları sınırlandırmaktadır.

Yüksek kamu açıklarının yanı sıra, aşağıda özetlenen diğer faktörler de bankaların aracılık fonksiyonunun etkin bir biçimde çalışmasını engellemiştir.

➤ Makroekonomik istikrarsızlık

- Yüksek ve değişken enflasyon
- Büyüme hızındaki dalgalanmalar

➤ Kamu bankalarının sistemi bozucu etkileri

➤ Özkaynak yetersizliği

➤ Aracılık maliyetlerinin yüksekliği

Bankacılık Gözetim ve Denetiminde Ana Uluslararası Deneyimler

Bağımsız Otoriteye Sahip	Merkez Bankası	Diğer (Maliye veya Ekonomi Bakanlığı benzeri)
İngiltere-FSA	Amerika	Japonya
Kanada-OSFI	Fransa	Singapur
Güney Kore-FSC/FSA	Çek Cumhuriyeti	Avusturya
İsviçre-SFBC	Arjantin	
Avustralya-APRA	Hollanda	
İsveç	Portekiz	
Danimarka	İspanya	
Türkiye	Yunanistan	
Finlandiya		

BDDK'nın Temel Misyonu

Bankaların ve özel finans kurumlarının,
piyasa disiplini içerisinde, sağlıklı, etkin ve dünya
ölçeğinde rekabet edebilir bir yapıda işleyişi için
uygun ortamı yaratmak

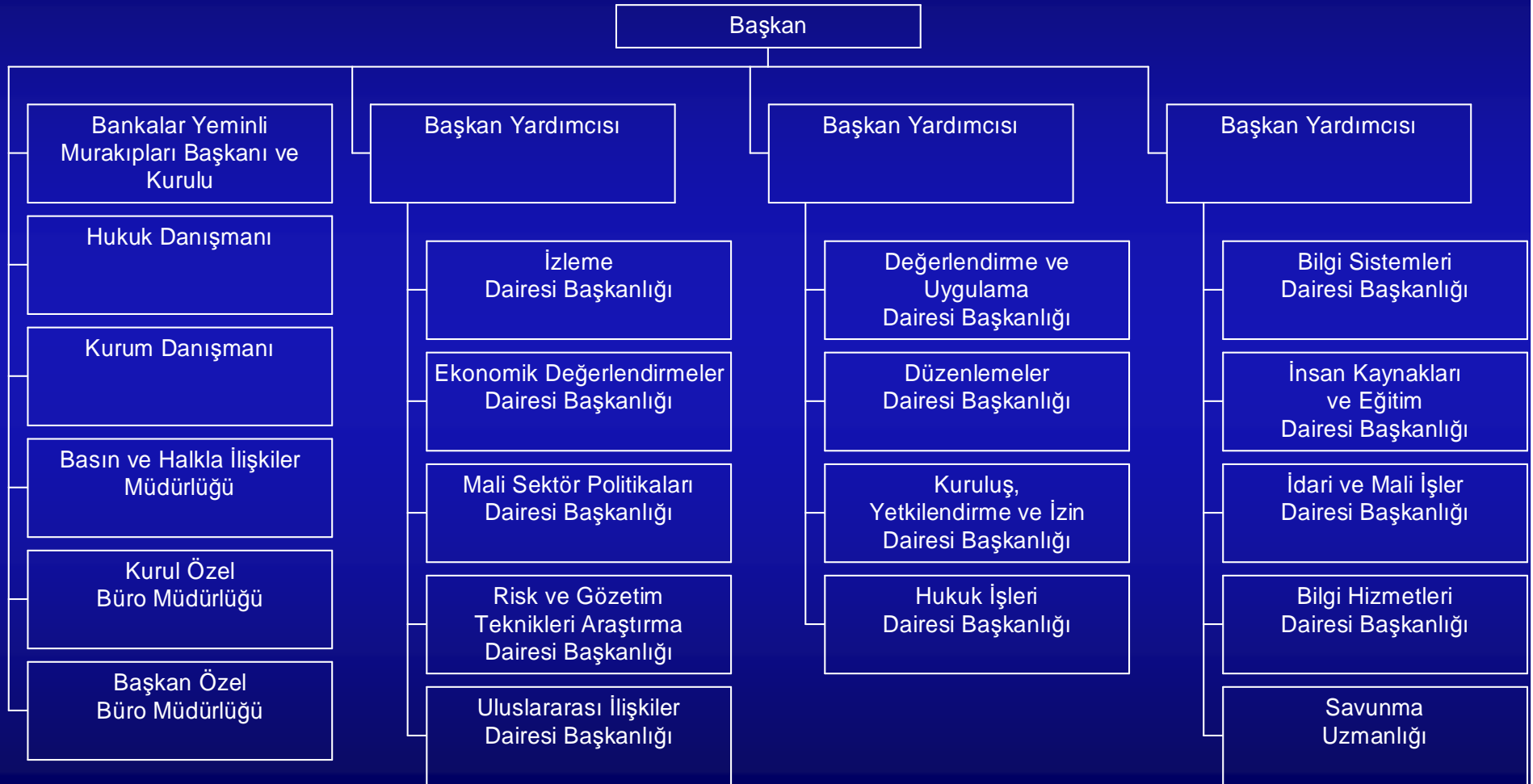
ve

bu sayede ülkenin uzun vadeli ekonomik
büyümesine ve istikrarına katkıda bulunmaktır.

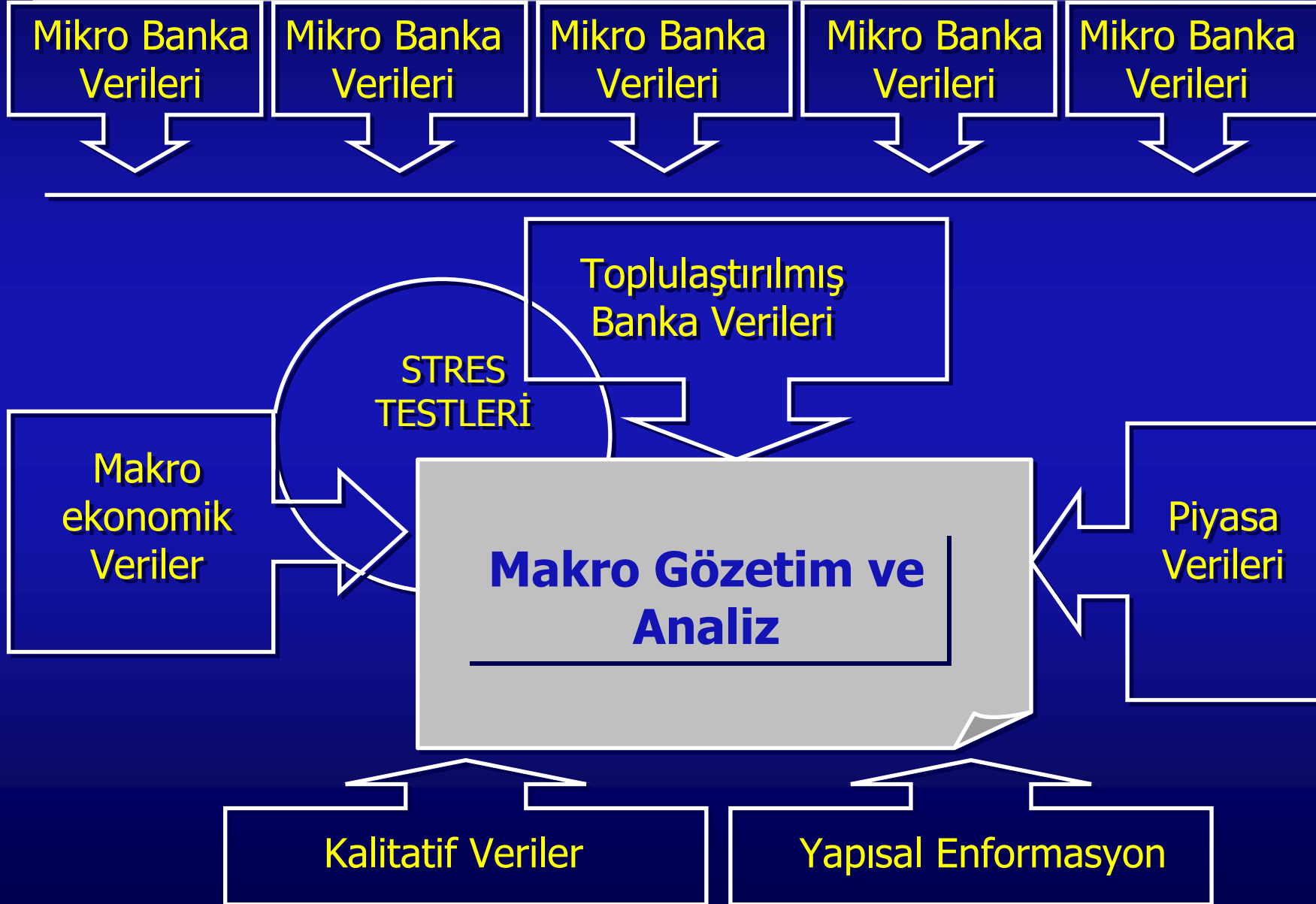
BDDK'nın Organizasyon Yapısı

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu'nun Organizasyon Yapısı

Finansal Sistemin Sağlıklığının Gözetimi

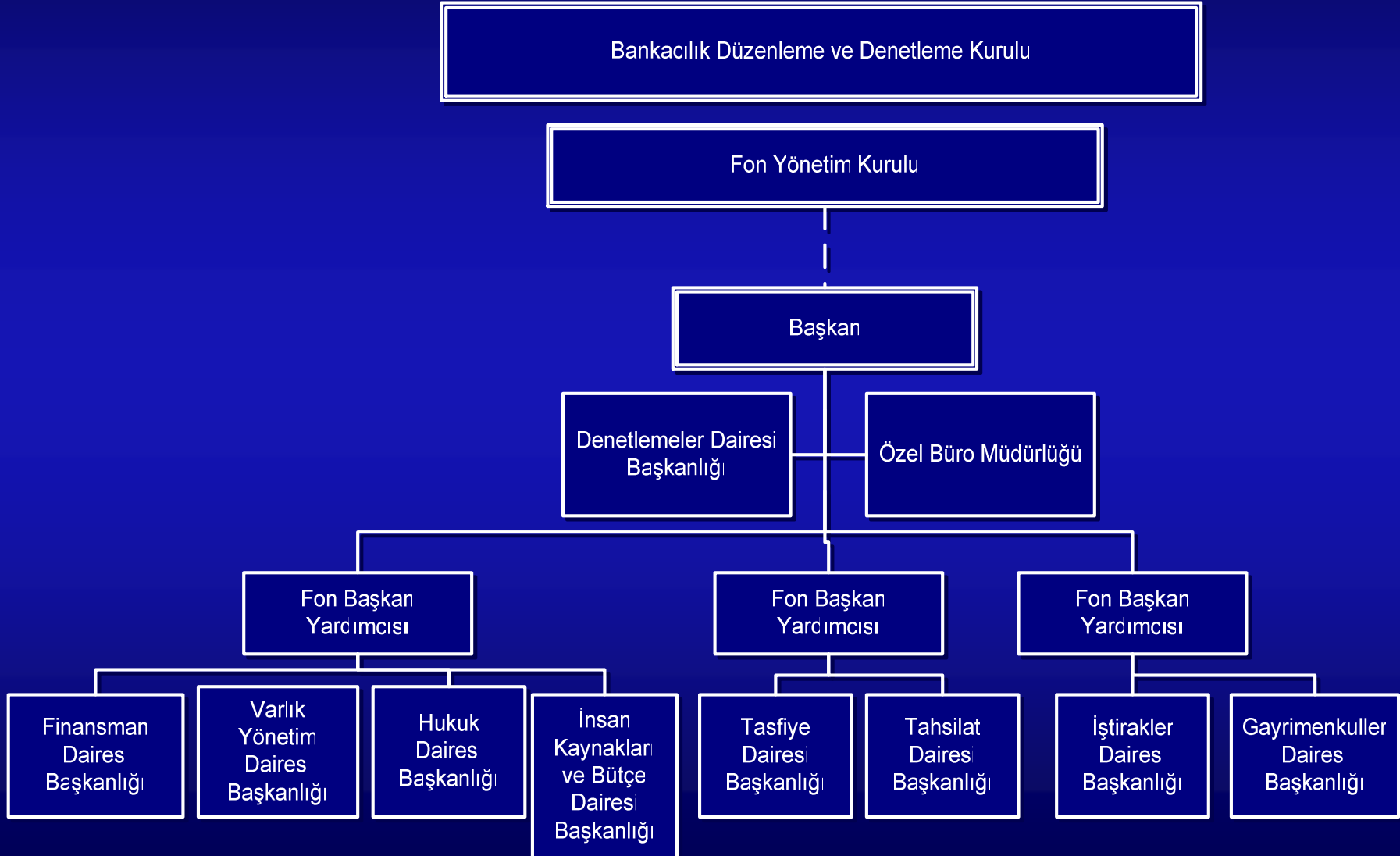

Bankalar Kanunu ile TMSF'ye verilen görevler:

- Tasarruf mevduatının sigorta edilmesi,
- Ortaklık hakları ile yönetim ve denetimi kendisine devredilen bankaların;
 - mali bünyelerinin güçlendirilmesi,
 - yeniden yapılandırılmaları,
 - üçüncü kişilere devri,
 - bankacılık yapma ve mevduat kabul etme izni kaldırılan bankaların tasfiyesiile görevlidir.

TMSF, BDDK tarafından idare ve temsil olunur. Fonun karar organı Yönetim Kuruludur.

TMSF'nin Organizasyon Yapısı

Yeniden Yapılandırma Programındaki Gelişmeler

Sorunlara kalıcı bir çözümler getirmek amacıyla, "Bankacılık Sektörü Yeniden Yapılandırma Programı" uygulamaya konulmuştur.

Yeniden Yapılandırma Programının Temel Amacı:

- Aracılık fonksiyonuna odaklanmış,
 - İç ve dış şoklara dayanıklı ve
 - Uluslararası ölçekte rekabet edebilir
- bir bankacılık sektörüne geçişi sağlamaktır.

Yeniden Yapılandırma Programının Temel Bileşenleri

- Kamu Bankalarının Yeniden Yapılandırılması
- Mali Būnyesi Bozulan Bankaların TMSF Kapsamına Alınarak Çözūmlenmesi
- Özel Sermayeli Bankaların Sermayelerinin Güçlendirilmesi
- Mali Sektöre Olan Borçların Yeniden Yapılandırılması
- Varlık Yönetimi Şirketinin Kuruluşunun Desteklenmesi
- Gözetim ve Denetim Çerçevesinin Güçlendirilmesi ve Sektörde Etkinliğin Artırılması

Kamu ve Fon Bankalarının Yeniden Yapılandırılması İçin Aktarılan Kaynaklar

	Trilyon TL.	GSYİH'ya Oran (%) (*)
1. Kamu Bankaları	28.858	15,8
a. 2000 Yıl Sonu İtibariyle Görev Zararı	17.279	9,5
b. 2001 Yılında Oluşan Görev Zararı Artışı (net)	7.759	4,3
c. 2001 Yılında Sağlanan Sermaye Desteği	3.550	2,0
2. Hazine'nin TMSF'ye Kağıt İhraçları	21.581	11,9

(*) 2001 Yılı Gayri Safi Yurt İçi Hasılasına oranları ifade etmektedir.

Sistemik Bankacılık Krizleri ve Maliyeti

Ülke	Kriz Dönemi	Toplam Maliyet /GSYİH (Yüzde)
Türkiye	2000-2001	19,3
-Kamu Bankaları		7,4 (*)
-TMSF Bankaları		11,9
İspanya	1977-1985	16,8
Japonya	1990-	20,0
Endonezya	1997-	50,0
Malezya	1997-	20,5
Güney Kore	1997-	26,5
Meksika	1995	20,0
Arjantin	1980-82	55,3
Brezilya	1994-96	15,0-20,0
Çek Cumhuriyeti	1994-95	12,0

(*) 2000 yılı sonu itibariyle gerçekleşmekle birlikte menkul kıymete bağlanmamış görev zararları karşılığında verilen DİBS'ler ilave edildiğinde yüzde 15,8 olmaktadır.

Özel Bankaların Güçlü ve Sağlıklı Bir Yapıya Kavuşturulması ...2001 yılında yapılanlar

- Özel bankalar 2001 yılında 2,2 katrilyon lira sermaye artışı gerçekleştirmiştir.
- Yabancı para açık pozisyonu önemli oranda düşürülmüştür.
- Özel bankalar arasında devir ve birleşmelerde artış gözlenmiştir.
- Bankacılık sektörüne yabancı banka girişi artmıştır.

Banka Sermayelerinin Güçlendirilmesi Programı

Değerlendirme Aşaması

Ortakların Banka Sermayelerini Güçlendirmeleri Aşaması

Bankalara Sermaye Desteği Aşaması

Değerlendirme Aşamasının Sonuçları

- Değerlendirme aşaması 12 Haziran 2002 itibariyle sonuçlanmıştır.
- Pamukbank Yapı ve Kredi Bankasına Devredilmesine İlişkin Olarak BDDK'ya başvuruda bulunmuştur.
- Bu iki banka hariç tutulduğunda, program kapsamındaki bankalarda toplam 1,326 trilyon lira sermaye ihtiyacı tespit edilmiştir.
- Sermaye ihtiyacının 1.120 trilyon lirası bankalarca karşılanmıştır.
- Kalan 224 trilyon lira tutarındaki sermaye açığının giderilmesi yönünde ilgili bankalarla görüşmeler devam etmektedir.

Mali Sektöre Olan Borçların Yeniden Yapılandırılması

- TMSF, 157 borçlu ile alacakların geri ödeme planı çerçevesinde protokole bağlanması konusunda uzlaşma sağlamıştır.

(248 milyon dolar, 43 milyon euro ve 34 trilyon TL)

- TMSF, üç "banka hakim ortaklar grubu" ile, 1,7 milyar dolarlık alacağını protokole bağlamıştır.
- Mali sektöre olan borçların yeniden yapılandırılmasına ilişkin gerçekleştirilen düzenlemeler çerçevesinde, TBB tarafından hazırlanan "Finansal Yeniden Yapılandırma Çerçeve Anlaşması", 25 banka, 17 banka dışı mali kurum, tasfiye halindeki Emlak Bankası ve TMSF tarafından imzalanmış ve BDDK tarafından onaylanmıştır.

Varlık Yönetimi Şirketinin Kuruluşunun Desteklenmesi

- Varlık yönetimi şirketlerinin yasal altyapısı oluşturulmuştur.
- Varlık yönetimi şirketine TMSF azami yüzde 20 oranında ortak olabilecektir.
- TMSF bu amaçla fizibilite çalışmalarına başlamış olup, buna ilişkin eylem planını kamuoyunun bilgisine sunmuştur.
- Varlık yönetimi şirketi/şirketlerinin 2002 yılı içinde faaliyete geçirilmesi hedeflenmektedir.

Risk Odaklı Gözetim ve Denetim

- Sermaye yeterliliği hesabında piyasa risklerinin dikkate alınması
- İç kontrol ve risk yönetimi sistemlerinin oluşturulması
- Aynı risk grubuna kullanılacak krediler ile iştiraklere limit getirilmesi
- Türev ürünlerin kredi tanımına dahil edilmesi
- Repo işlemlerinin bilanço içine alınması
- Muhasebe Uygulama Yönetmeliği yayımlanmış ve bankaların Uluslararası Muhasebe Standartlarına (UMS) uyumu sağlanmıştır.
- BDDK'nın "risk odaklı gözetim ve denetim" uygulamasına geçişi

- Devir ve birleşmelerin özendirilmesi
- Munzam karşılık ve disponibilite yükümlülüğünün düşürülmesi ve zorunlu karşılıklara faiz ödenmesi
- Uzun vadeli ve Türk Lirası cinsinden tasarrufların özendirilmesi

Nihai Hedef: Gerçek Bankacılık-Güçlü Ekonomi

